

Οι αρετές της Παναγίας - Του Μητροπολίτη Μάνης Χρυσοστόμου Γ΄

[Μητροπολιτικό Έργο](#) / [Ι.Μ. Μάνης](#)

Ολόκληρη η ορθοδοξία εορτάζει και πανηγυρίζει την αγία [Κοίμηση](#) και την Μετάσταση στους ουρανούς της Υπεραγίας Θεοτόκου, της Μητέρας του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Αποδίδει τιμή στο ιερό πρόσωπό της, προσκυνεί την σεπτή εικόνα της και ασπάζεται το άγιο χέρι της που κράτησε τον Χριστό.

Υπέροχα εξάλλου, είναι τα τροπάρια που ψέλνουμε στους ναούς μας, γεμάτα υψηλά νοήματα και συνάμα πλούσια σε διδαχές.

Ακούμε στα τροπάρια αυτά τις ωραίες φράσεις: «Εν ταίς χερσί του Υιού σήμερον την παναγίαν ψυχήν παρατίθεται». Και «νυν ευφραινέσθω ουρανός, σκιρτάτω πάσα κτίσις· ιδού γαρ η Παρθένος από της γης απαίρει και προς Παράδεισον μολεί»,

δηλαδή απέρχεται από τη γη και προς τον Παράδεισο πορεύεται.

Πράγματι, αφήνει η Παναγία την ψυχή της στον Υιό της και ωραιότατα στην εικόνα της Κοιμήσεως, βλέπουμε να παριστάνεται η ψυχή σαν εσπαργανωμένο βρέφος, το οποίο κρατά ο Δεσπότης Χριστός δορυφορούμενος υπό των αγγέλων. Αλλά και με το άλλο τροπάριο «ευφραινέσθω ο ουρανός» και «σκιρτάτω η γη», σκεπτόμεθα και ίσως απορούμε. Προς τι η χαρά αυτή; Προς τι, γιορτή περίλαμπρη; Πως συνδυάζεται η κοίμηση, ο θάνατος της Παναγίας με πανηγύρι; Η απάντηση βρίσκεται στην αλήθεια, ότι από τότε που ήλθε ο Χριστός στη γη, που ενηθρώπησε, δίδαξε, ευλόγησε και μας αγίασε, ο θάνατος δεν είναι πλέον φόβητρο αλλά σαν ένας ύπνος μακρύτερος του συνήθους. Και όπως ο Χριστός αναστήθηκε, έτσι και μείς, μια ημέρα θ' αναστηθούμε και θα ζήσουμε αιώνια. Αυτό ομολογούμε και στο «Πιστεύω» μας, όταν διακηρύττουμε «προσδοκώ ανάστασιν νεκρών και ζωήν του μέλλοντος αιώνας».

Μάλιστα για την Υπεραγία Θεοτόκο συνέβη και ακόμη κάτι περισσότερο, αφού ήταν η Μητέρα του Χριστού. Την τρίτη ημέρα από την αγία Κοίμησή της «μετέστη προς την ζωήν», δηλαδή ανέβηκε και σωματικά στον ουρανό και κάθισε «πεποικιλμένη τη θεία δόξη», δηλαδή λαμπροστόλιστη, χάριν των πολλών αρετών της, στα δεξιά του Θρόνου του Θεού και κατέστη «τιμιωτέρα των Χερουβείμ και ενδοξότερα ασυγκρίτως των Σεραφείμ».

Ακόμη περισσότερο, ο τίτλος «Παναγία» που της απένειμαν οι γενεές των πιστών δεν είναι ένα ρητορικό σχήμα ή μία ποιητική υπερβολή. Από την Ναζαρέτ μέχρι την Βηθλεέμ και από την Κανά μέχρι τον Γολγοθά, υπήρξε πάντοτε η Μαριάμ, η ενάρετη, η πανάρετη Παναγία. Όλες τις ημέρες της ζωής της, όλες τις ώρες και

τις στιγμές της, τις σφράγιζε η αγιότητα. Και περιεχόμενο της αγιότητός της οι αρετές της.

*

Έτσι, **η πρώτη μεγάλη της αρετή ήταν η πίστη στον αληθινό Θεό**. Μία πίστη ακλόνητη, ζώσα, θεμελιώδη. Η πίστη αυτή προέρχεται από το γεγονός ότι η Παναγία ηγάπησε τον Θεόν ενδομύχως και βαθέως παιδιόθεν. Γι' αυτό και στην πρόσκληση του αρχαγγέλου Γαβριήλ, ο,τι αυτή επελέγη από τα εκατομμύρια των γυναικών για να υπηρετήσει το Μυστήριο της ενανθρωπήσεως του Υιού και Λόγου του Θεού, απαντά με μία λέξη: «Ιδού». Είμαι εδώ, να υπηρετήσω το θείο θέλημα, έτοιμη προς επιτέλεσιν των εντολών του ουρανού.

Έπειτα μετά την πίστη, η **ταπεινοφροσύνη** είναι η άλλη αρετή της Παναγίας. Πάλιν διαβάζουμε στον Ευαγγελιστή Λουκά, ότι δίπλα στο «ιδού» είναι συνέχεια τα λόγια της «η δούλη Κυρίου». Πράγματι, έτρεφε η Μαριάμ, η Παναγία, μία βαθιά ταπεινοφροσύνη στην καρδιά της, ώστε θεωρούσε εαυτήν κατωτέρα απ' όλους τους ανθρώπους και ουδεμία είχε απαίτηση για τον εαυτόν της, παρά να ζει με κάθε απλότητα και πολλή σεμνότητα ως άγνωστη και λησμονημένη.

Αλήθεια, προς ποια άλλη γυναίκα ο αρχάγγελος Γαβριήλ είπε τον θαυμάσιο εκείνο ουράνιο χαιρετισμό: «Χαίρε Κεχαριτωμένη» και «ευλογημένη συ εν γυναιξί»; Ποιος άλλος άνθρωπος επί της γης τιμήθηκε με τόση ουράνια τιμή; Και όμως, η Παναγία δεν υπερηφανεύεται, δεν ανεβαίνει μέσα της καμμιά αλαζονεία, κανέναν εγωισμό, αλλά βυθίζεται μέσα στο ιερό δέος των αληθινά ταπεινών ψυχών. Ουδεμία λέξη φιλαρεσκείας. Συναισθάνεται ότι δεν της αξίζουν οι θείες τιμές. Είναι τόση η ταπεινοφροσύνη της, ώστε έχει την δύναμη να νοιώθει την μεγάλη αυτή τιμή που της κάμνει ο Θεός, όχι σαν ανταμοιβή της αρετής της, αλλ' ως μία ανεξήγητη θεία συγκατάβαση. Όσον ο Θεός την τιμά, τόσον εκείνη ταπεινώνεται. Σπεύδει ν' αποδώσει τα πάντα στον Ύψιστο γι' αυτό και λέγει: «Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον».

Από το ταπεινόν ήθος της προέρχεται και η αρετή της σιωπής της. Όταν αργότερα ο Χριστός διδάσκει τον λαόν και κάμνει θαύματα, εκείνη στέκεται παράμερα, κρυμμένη σε μια γωνιά μεταξύ των λοιπών ακροατών. Ουδέποτε επεδίωξε πρωτοκαθεδρίες, κολακείες και δόξες αλλά όλα όσα έβλεπε και άκουγε τα «διετήρει εν τη καρδία αυτής».

Δίπλα στην ταπείνωση είναι και άλλη αρετή της. Η υπακοή στο θείο θέλημα. Τι είπε: «Ιδού η δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατά το ρήμα σου». Έτσι απαντά στον ουράνιο αγγελιοφόρο, όταν επείσθη φρονίμως ότι η Γέννηση του

Παιδίου θα ήταν «εκ Πνεύματος Αγίου». Της ανήγγειλε ο αγγελιοφόρος του Θεού: «Πνεύμα Άγιον επελεύσεται επί σε και δύναμις Υψίστου επισκιάσει σοι». Και εδώ διαπιστώνουμε την διαφορά τρόπου και συμπεριφοράς, λόγων και πράξεων μεταξύ της πρώτης γυναίκας της Εύας και της Παναγίας. Η Εύα δίνει προσοχή και εμπιστοσύνη στα λόγια του όφεως με ευπιστία, επιπολαιότητα και ακρισία, ενώ η Παναγία δείχνει φρόνηση, σοφία και σύνεση στα λόγια του αρχαγγέλου. Έτσι, η μεν Εύα γίνεται αιτία θανάτου στην ανθρωπότητα, γιατί δι' αυτής εισήλθε ο θάνατος στον κόσμο, η δε Παναγία γίνεται αιτία ζωής, διότι απ' αυτήν γεννήθηκε για μας η ζωή, δηλαδή ο Χριστός. Έτσι η Παναγία έγινε η «νέα Εύα» που επανορθώνει τα σφάλματα της πρώτης και σφογγίζει το δάκρυον αυτής και παύει τον θρήνο.

Μία άλλη αρετή της Παναγίας ήταν η καθαρότητα της καρδιάς της, η αγνεία, η παρθενία της, η «μόνη άμωμος εν γυναιξί και καλή», η πανάχραντος. Αλήθεια, πόσον αγνή, πόσον αμόλυντος και καθαρά έπρεπε να ήταν η κόρη εκείνη που θα εκαλείτο να καταστεί θρόνος του Θεού, η αγκαλιά της! Και ιδού «το άνθος το της παρθενίας», η μοναδική σ' όλους τους αιώνες η Παναγία σε τέτοιο βαθμό να είναι ηθικώς καθαρή, ώστε αγνότητα και Παναγία να θεωρούνται ως λέξεις ταυτόσημοι. Ο Ι. Δαμασκηνός υπέροχα γράφει: «Ως θυγάτριον ιερώτατον του Ιωακείμ και της Άννης, που διέφυγες τας αρχάς και τας εξουσίας και τα πεπυρωμένα βέλη του πονηρού..., που ετηρήθης άμωμον διά να γίνης νύμφη του Θεού και μητέρα κατά το ανθρώπινον του Θεού... Ω θείον έμψυχον άγαλμα, εις το οποίον ηυφράνθη ο δημιουργός Θεός. Νούν μεν είχες θεοκυβέρνητον και εις μόνον τον Θεόν προσηλωμένον. Τους λογισμούς δε οικοδομητικούς και ψυχωφελείς, ενώ κάθε περιττόν και ψυχοβλαβή τον απέρριπτες προτού γεννηθή... Πως έτσι να μη γίνης φοβερά και εις αυτάς τας αποστατημένας πονηράς δυνάμεις;».

Και βέβαια αυτή η καθαρότητα της καρδιάς της, αυτή η αγνότητά της, βρήκαν την τελειότερα εκδήλωσή τους στην αειπαρθενία της. Παρθένος προ τόκου, κατά τόκον και μετά τόκον. Ωραιότατα τούτο συμβολίζεται με τους τρεις αστέρες στη βυζαντινή εικονογραφία, στις εικόνες της Παναγίας. Αλλά επιπλέον και την αρετή της υπομονής είχε μέσα της η Παναγία. Από την νύκτα της Βηθλεέμ μέχρι τον λόφο του Γολγοθά, η Παναγία υπέμεινε. Ιδιαίτερα σ' εκείνο τον λόφο στέκει παρά τον Σταυρόν του μαρτυρίου του Υιού της. Μαζί υποφέρει, πονά και υπομένει. Έτσι με το ψυχικό και πνευματικό μεγαλείο μέσα της, έρχεται και αναδεικνύει την μεγάλη αρετή της υπομονής.

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι με τις θεούφαντες αυτές αρετές της αλλά και άλλες πολλές, **η Υπεραγία Θεοτόκος, στάθηκε των Αγγέλων η τερπνότης, των Αποστόλων η αρχή, των Μαρτύρων το εδραίωμα, των Διδασκάλων η κρηπίς, δηλαδή το θεμέλιον, όλων των πιστών η βοήθεια.**

Και εμείς προς αυτήν, την Παναγία Μητέρα μας οφείλουμε να τρέφουμε βαθύτατο σεβασμό και ευλαβή συναισθήματα. Σ' όλες τις περιστάσεις και ημέρες της ζωής μας πάντοτε να την μνημονεύουμε και σ' αυτήν να καταφεύγουμε. Ιδιαίτερα, όταν «θλίψεις και ανάγκαι και συμφοραί του βίου» επισκιάζουν τον βίον μας, προς αυτήν να προσευχόμεθα και προς αυτήν να αναπέμπουμε τις ικεσίες μας. Εκείνη, ως Μάνα, κατανοεί τον πόνο μας, βλέπει τις δοκιμασίες, ακούει τις δεήσεις μας και σπεύδει κοντά μας.

Μη λησμονούμε ότι η Παναγία μας είναι «η μεταβολή των θλιβομένων, η απαλλαγή των ασθενούντων, η ειρήνη των πολεμουμένων, η γαλήνη των χειμαζομένων, η μόνη προστασία των πιστών». Γι' αυτό, και οι οφθαλμοί της Παναγίας είναι δακρυσμένοι και πονεμένοι αλλά και παρήγοροι και ελπιδοφόροι. Αληθώς, ανά τους αιώνες, η Υπεραγία Θεοτόκος στέκεται Πρόσωπο ιερό και ανεπανάληπτο.